

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ТЕРМАЛЬНИХ ВОД ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА УКРАЇНИ

LEGAL REGULATION OF USE OF THERMAL WATERS BY LEGISLATION OF EUROPEAN UNION COUNTRIES AND UKRAINE

Обіюх Н.М.,

*кандидат юридичних наук, асистент кафедри правознавства
Білоцерківського інституту економіки та управління
ВНЗ «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»*

У статті розглядаються основні риси законодавства Австрії, Угорщини, Словенії стосовно регулювання відносин у сфері використання термальних вод. Визначено критерії віднесення підземних вод до термальних, проаналізовано зміст екологічних вимог щодо видобування та використання термальних підземних вод. З'ясовано сучасні проблеми законодавства України у досліджуваній сфері.

Ключові слова: Європейський Союз, надрокористування, видобування термальних вод, природні лікувальні ресурси, термальні води.

В статье рассматриваются главные черты законодательства Австрии, Венгрии, Словении относительно регулирования отношений в области использования термальных вод. Определены критерии отнесения подземных вод к термальным, проанализировано содержание экологических требований к добыче и использованию термальных подземных вод. Выявлены современные проблемы законодательства Украины в исследуемой сфере.

Ключевые слова: Европейский Союз, недропользование, добыча термальных вод, природные лечебные ресурсы, термальные воды.

In the article there is discussed the main features of legislation of Austria, Hungary and Slovenia regarding regulation of relations in sphere of use of thermal waters. It is determined criteria for inclusion of underground waters to thermal and analysed content of environmental requirements for extraction and use of thermal groundwater. The modern problems of Ukrainian legislation are found in probed sphere.

Key words: European Union, subsoil use, underground mining of thermal waters, natural healing resources, thermal waters.

Актуальність теми. Використання термальних вод у країнах Європейського Союзу в останні роки набуло досить важливого значення. Термальні води є цінним природним ресурсом, який може бути використаний як альтернативне джерело енергії, як сировина для отримання косметичної продукції, а також як корисний для людини лікувальний ресурс. Саме лікувальні властивості термальних вод зробили їх популярними у багатьох туристичних центрах Угорщини, Франції, Швейцарії, Німеччини та Словенії.

Разом із тим таке різнопланове використання термальних вод у країнах Європейського Союзу потребує взаємоузгодженого механізму правового регулювання їх охорони та використання. Адже відносини у сфері використання термальних вод за своєю правовою природою є неоднорідними, оскільки такий природний об'єкт, як термальні води, зумовлює різні види використання – надрокористування та водокористування, які пов'язані між собою, однак регулюються нормами різних галузей права – водного і гірничого. У зв'язку з цим проблема використання термальних вод у ЄС є досить цікавою та актуальною.

Окремі екологічні й правові аспекти використання термальних вод (переважно з точки зору їх важливості для розвитку рекреації та туризму) висвітлені у працях Патриції Ерфурт-Купер (Австралія), Джона Лунда (США), Андре Лапанье (Словенія) та Хатідже Азаклі (Туреччина).

Метою статті є дослідження особливостей правового регулювання використання термальних вод за законодавством країн Європейського Союзу.

Виклад основного матеріалу. Історія використання термальних джерел походить із часів існування давніх цивілізацій. Найімовірніший час, коли люди почали їх використовувати, це приблизно 3 000 років до н. е. Вірогідно стародавній цивілізації використовували такі джерела для приготування їжі, купання та зцілення. Як зазначає Патриція Ерфурт-Купер, збереглися відомості про геологічні дослідження з Пакистану, які свідчать про наявність термальних джерел у долині Інду. Отже, перші згадки про використання термальних вод ведуть не до Європи, як це прийнято вважати [1].

Звичайно, центром виникнення перших термальних купалень була Стародавня Греція. Ще у 5 ст. до н. е. грецький лікар Гіппократ лікував пацієнтів з усього Середземномор'я тим, що ми на сьогодні називаємо «термальна бальнеологія». Гіппократ чітко відмічав лікувальну силу води і рекомендував солоні джерела. Він також запропонував першу класифікацію термальних вод, визначаючи їх відмінні лікувальні властивості [2, с. 124].

Пізніше грецьку традицію з використанням термальних ванн перейняли римляни. Упродовж тривалого часу Римська «купальна культура» почала видозмінюватись і перейшла у застосування ванн

для релаксації та спа-відпочинку. Так, до сьогоднішнього часу збереглися деякі з найбільш відомих римських спа-курортів – Бат (Великобританія), Ексан-Прованс та Віші (Франція), Аахен та Баден (Німеччина), Карлові Вари (Чехія), Памуккале (Туреччина) [3].

Термальні води можуть брати початок із природних підземних вод, дощової та озерної води, води в осадових породах (реліктова вода), а також води, утвореної магматичними процесами (ювенальна вода) [4, с. 3]. У більшості країн термальну воду класифікують за такими видами: холодна ($<25^{\circ}\text{C}$), середня ($25^{\circ}\text{C} - 34^{\circ}\text{C}$), тепла ($35^{\circ}\text{C} - 42^{\circ}\text{C}$) та гаряча ($>42^{\circ}\text{C}$). Petraccia, Liberati, Masciullo, Grassi & Fraioli (2006) класифікують мінеральну воду, як холодна (до 20°C) чи термальна (вище за 20°C). При цьому термальні води поділяються на такі види: відносно теплі ($20^{\circ}\text{C} - 30^{\circ}\text{C}$), теплі ($30^{\circ}\text{C} - 40^{\circ}\text{C}$), гарячі ($>40^{\circ}\text{C}$) [5, с. 382].

Деякі країни, зокрема Словенія, Австрія, Угорщина, Франція мають спеціальне законодавство, спрямоване на регулювання відносин у сфері використання природних термальних джерел. Розглянемо особливості правового регулювання екологічних відносин у цій сфері за законодавством країн Європейського Союзу.

Спочатку варто визначити критерії, за якими вода визнається термальною. Так, згідно зі ст. 7 Закону Словенії «Про води» (2002 р.) [6] термальною є «... підземна вода з каптажу, джерела, або водозабірної площі, яка відповідає запропонованим критеріям». Термальною вважається вода, температура якої становить 20°C і вище.

Законодавство Австрії не встановлює спеціальних критеріїв для термальних вод. Але водночас термальні води прирівнюються до підземних вод, а їх видобуток регулюється Федеральним законом «Про води» (§ 10 WRG 1959) [7].

Regelwerk 215 «Nutzung und Schutz von Thermal wasser vorkommen» (у перекл. з нім. «Керівні принципи щодо використання та охорони термальних вод») термін «термальна вода» використовується у значенні тепла вода з точки зору її температури. Тобто, підземні води з температурою витікання від 20°C є термальними. Це відповідає національним законам у сфері бальнеології, таким як, наприклад, Bgld. HeiKuG 1963, WHKG 2007, Niederösterreichisches Heilvorkommen und Kurortegesetz 1978 [8, с. 43].

У Законі Угорщини «Про водне господарство» 1995 р. [9] поняття «термальна вода» характеризується, як «... вода з термального водоносного горизонту, що має температуру вище 30°C ». У загальних положеннях цього Закону не наводиться різниця між термальними та холодними підземними водами. Екологічні цілі щодо використання водних ресурсів визначаються у рамках реалізації Водної рамкової директиви в цілому для підземних вод без виділення окремих їх типів [8, с. 58].

Отже, на основі аналізу норм європейського екологічного законодавства можна стверджувати, що у переважній більшості країн ЄС встановлюються

спеціальні вимоги до видобувачів та користувачів термальних вод. Як правило, норми цього права (права на видобування термальних вод) знаходять своє втілення у актах гірничого законодавства, оскільки термальні води розглядаються як різновид підземних вод, а їх видобування має ознаки надкористування. Хоча в Угорщині це право тісно пов'язане із правом водокористування.

За словами вчених А. Лапаньє та Й. Престор, використання термальних вод у Словенії є одним із перспективних напрямів розвитку енергетики. Північно-східна частина країни інтенсивно досліджувалася в останні п'ять років. У результаті цього були виявлені родовища з високою геотермальною активністю і з температурою в межах $50-70^{\circ}\text{C}$ [10].

Відповідно до законодавства Словенії видобування термальних вод розглядається у контексті надкористування. У зв'язку із встановленням певних обмежень щодо експлуатації родовищ термальних вод слід підкреслити вимоги ст. 71 Гірничого закону Словенії 2010 р. [11], а саме: а) розвідка мінеральних ресурсів (у тому числі геотермальної енергії) має підтверджувати, що ніякої шкоди не може бути завдано третій стороні; б) свердловини більше 300 м (класифіковані, як складні гірничі роботи) вимагають погодження гірничого проекту на свердловину.

Дозвіл на видобування термальних вод видається Агентством з навколишнього середовища. При цьому встановлюються відповідні вимоги: по-перше, дозвіл не може бути наданий у зонах санітарної охорони джерел питного водопостачання; по-друге, дозвіл не вимагається для закритих горизонтальних установок (GCHPh); по-третє, дозвіл обов'язковий, якщо глибина свердловини більша ніж 30 м. Крім того, необхідним є дозвіл на водокористування у випадку укладення концесії для власного використання фізичними особами (якщо температура води більше 20°C) та у випадку використання їх юридичними особами.

Поряд із проблемою правового регулювання використання термальних вод не менш важливою є проблема забезпечення екологічної складової цих відносин. Охорона навколишнього середовища має забезпечуватися на усіх етапах гірничо-геологічних робіт. Таким чином, розвідка та експлуатація термальних вод повинна здійснюватися обов'язково з урахуванням екологічних вимог, втілених у європейських директивах із питань охорони навколишнього середовища.

Екологічні цілі стосовно підземних вод у Словенії викладені у рамках реалізації Водної рамкової директиви та підготовки плану управління річковим басейном. Згідно зі ст. 4 Водної рамкової директиви [12] екологічні цілі досягаються тоді, коли виконуються такі умови: держави-члени забезпечують необхідні заходи для запобігання забруднення підземних вод; держави-члени повинні забезпечувати баланс між забором та поповненням підземних вод із метою досягнення доброго стану підземних вод, а також недопущення підвищення концентрації будь-якої речовини-забрудника, що є результатом впливу людської діяльності.

В Австрії досить значна кількість термальних джерел, які зосереджені у Південно-Східних Альпах, у південних районах Зальцбургу та у Верхній Австрії. Це відомі термальні курорти, такі як Бад-Гофгаштайн, Бад-Фігаун, Бад-Ішль, Гайнберг, Бад-Блайберг, Баден [13].

Стосовно видобутку термальних вод застосовуються норми гірничого законодавства. Відповідно до Федерального гірничого закону 1999 р. (MinroG) [14] розрізняють дрібні та глибокі свердловини (§ 119 MinroG): неглибокі (дрібні) свердловини – це ті, які мають глибину до 300 м, а глибокі свердловини – ті, які мають глибину більше 300 м і щодо яких необхідний дозвіл на проведення бурових робіт.

Слід зазначити, що право на видобування термальних вод у Австрії пов'язане із отриманням ліцензії, яка видається компетентними органами. Компетенція урядових органів визначається обсягом видобування термальних вод (§§ 98, 99 WRG 1959). Ліцензія на видобування термальних вод надається: 1) місцевими органами самоврядування, якщо обсяг видобування становить менше 5 літрів за секунду (л/с); 2) державними органами, якщо більше ніж 5 л/с; 3) Федеральним міністерством сільського і лісового господарства, навколишнього середовища та водних ресурсів – у разі використання підземних вод, у тому числі термальних, загальнодержавного значення.

Загальні вимоги стосовно оцінки впливу на навколишнє середовище (ОВНС) містяться у § 1 Федерального Закону «Про оцінку екологічного впливу» (UVP-G 2000) [15], який вимагає участі громадськості в екологічному управлінні. Даний закон визначає можливі ризики, які можуть спричинити негативний вплив на людину та природні екосистеми.

Згідно з додатком 1 UVP 2000 ОВНС має визначатися у процесі здійснення таких процедур: 1) обширна процедура ОВНС за участю громадськості – для теплових електростанцій із тепловою потужністю більше 200 МВт; 2) спрощена процедура ОВНС – не використовується у разі виробництва геотермальної енергії; 3) специфічна, індивідуальна ОВНС – використовується у межах природоохоронних територій для теплових електростанцій з мінімальною виробничою потужністю 100 МВт.

Охорона термальних вод регулюється переважно нормами водного законодавства. Як зазначено у Федеральному законі «Про води», важливо забезпечити хімічний та тепловий баланс водоносного горизонту. Використання термальних вод для лікувальних цілей вимагає погодження ліцензії на їх видобування з державними органами у сфері охорони здоров'я.

Угорщина багата на термальні джерела, її «купальна культура» почала розвиватися ще до римських часів. Угорщина посідає п'яте місце за кількістю термальних і лікувальних вод після Японії, Ісландії, Франції та Італії. Відповідно до Національного реєстру природних лікувальних ресурсів в Угорщині налічується близько 1372 термальних джерел, з яких 224 – мінералізовані і 197 є лікувальними [16, с. 56].

В угорському законодавстві наведено параметри експлуатації родовища термальних вод (температура, вихід, хімічний склад та ін.), що у свою чергу зумовлює різні правила регулювання. Наприклад, ОВНС має бути здійснена обов'язково за умови, якщо експлуатація родовища термальних вод із карстових водоносних горизонтів становить 500 м³ на добу, або 2000 м³ на добу з пористих водоносних горизонтів.

В Угорщині право на видобування термальних вод визначається глибиною родовища. Відповідно до Гірничого закону 1993 р. [17] на відкритих ділянках із глибиною родовища у межах від 30 до 2500 м необхідною є ліцензія, яка дає право на видобування та використання геотермальної енергії. Такий дозвіл видається Регіональними гірничими інспекціями (т. зв. Бюро гірничої справи та геології).

Якщо у процесі видобування геотермальної енергії здійснюється забір підземних вод, тоді Регіональне управління з навколишнього середовища, природних та водних ресурсів, як компетентний урядовий орган, видає дозвіл на водокористування. Цей дозвіл одночасно розглядається як підстава для планування, видобування та використання термальних вод, за якою гірничі інспекції розглядає план гірничих робіт і видає дозвіл на буріння свердловини.

Родовища глибиною понад 2 500 м визнаються закритими зонами. Як визначено у ст. 10 Гірничого закону, видобування термальної води з цієї глибини здійснюється виключно за умови договору концесії.

Гірничий закон Угорщини визначає різні типи гірничої діяльності, що також відноситься і до геотермальної. Перший тип являє собою огляд земної поверхні, який не потребує спеціального дозволу. Щоб мати доступ до такого виду робіт, компанія повинна мати дозвіл землекористувача і повідомити органи місцевого самоврядування про початок робіт у 30-денний термін. Цей вид діяльності не наділяє винятковими правами оператора, що здійснює розвідку. Другий тип – гірничі роботи – здійснюється на підставі відповідного дозволу згідно ст. ст. 5–7 Гірничого закону. На відкритих ділянках необхідним є дозвіл на видобування геотермальної енергії та, крім того, дозвіл на водокористування на глибині більше 2 500 м.

Третій тип – видобування термальних вод – здійснюється на умовах концесії, загальні умови якої викладені у Законі «Про концесію» 1991 р. Спеціальні правила щодо використання геотермальної енергії висвітлено у главах 8–19 Гірничого закону Угорщини. Видобувна діяльність фізичних та юридичних осіб на закритих ділянках може здійснюватися виключно на умовах договору концесії. Зміст та вимоги до відкритого тендеру на гірничодобувні роботи представлені у ст. ст. 10–11 Гірничого закону. Договір концесії дає виняткове право підприємцю розробити технічний план роботи і у разі його схвалення розпочати геологорозвідувальні роботи [18, с. 40].

Відповідно до постанови уряду Угорщини 219/2004 (VII. 21) «Про охорону підземних вод» [19] природоохоронні інспекції можуть вимагати дозволу

на водокористування у випадку, коли існує загроза екології водних ресурсів. Дана ліцензія надається у разі наявності достатньої кількості запасів води, коли видобування геотермальної енергії у процесі використання термальних вод не буде перешкоджати досягненню екологічних цілей.

За екологічним законодавством Угорщини оцінка впливу на навколишнє середовище включає заходи забезпечення екологічної безпеки з особливою увагою до поверхневих і підземних водних об'єктів, джерел питної води, водоохоронних зон від можливих екологічних ризиків. Екологічні вимоги та обмеження у сфері використання термальних вод, насамперед, стосуються законодавства про охорону водних об'єктів у процесі реалізації Водної рамкової директиви. Тому охорона термальних вод є частиною екологічних вимог, що забезпечуються у рамках ВРД.

Законодавство країн ЄС відкриває широкі можливості для суб'єктів господарювання здійснювати різні види діяльності, пов'язаної із використанням термальних вод. На жаль, в Україні поки що не розроблено спеціального нормативно-правового акта, який би регулював питання використання термальних джерел.

Окремі правові норми щодо охорони і використання природних лікувальних ресурсів знаходимо в Законі України «Про курорти» [20]. Як визначено у ст. 19 даного Закону, розробка родовищ підземних лікувальних мінеральних вод, лікувальних грязей та інших корисних копалин, які належать до природних лікувальних ресурсів, здійснюється за спеціальним дозволом (ліцензією) на користування надрами.

Мінеральні води та лікувальні грязі, що належать до природних лікувальних ресурсів, видобуваються в обсягах, ліміт яких затверджується Державною комісією України по запасах корисних копалин. Якість природних лікувальних ресурсів регламентується спеціальним медичним (бальнеологічним) висновком, який визначає кондиційний склад корисних і шкідливих для людини компонентів. Медичний (бальнеологічний) висновок надається централь-

ним органом виконавчої влади з охорони здоров'я – Міністерством охорони здоров'я України.

Як бачимо, за законодавством України термальні води відносяться до категорії «природні лікувальні ресурси», оскільки їх використання зумовлене, насамперед, лікувальними властивостями. В той же час в Україні немає єдиного державного стандарту на лікувальні води, які можна також класифікувати на лікувальні мінеральні води, питні мінеральні води, термальні води. Разом із тим, термальні води є різновидом підземних вод і водночас, з точки зору їх геологічної будови, є корисними копалинами. Тому щодо питання видобування термальних підземних вод мають застосовуватися норми Кодексу України про надра. Отже, така складна правова природа цих природних ресурсів зумовлює певні труднощі у правовому регулюванні їх використання.

Вважаємо за потрібне у Кодексі України про надра виділити способи видобування термальних підземних вод, умови надання дозволу на користування такими родовищами, визначити глибину родовища, на якій дозволяється здійснювати видобування термальних вод. Варто передбачити окремі правові норми, що регулюють встановлення обмежень на використання термальних вод на території округів гірничо-санітарної охорони, а також встановити ліміти на їх видобування залежно від мети використання.

Висновки. Підсумовуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що у таких країнах ЄС, як Словенія, Австрія та Угорщина, право на видобування термальних вод здебільшого реалізується шляхом здійснення права надрокористування. Дозвіл на видобування термальних вод визначається видом геологічних робіт та глибиною родовища. В окремих випадках, наприклад, у порядку концесії, коли використання термальних вод передбачає забір води із свердловини, таке право потребує відповідного дозволу на водокористування. Отже, видобування термальних вод є особливим видом надрокористування, яке тісно пов'язане із водокористуванням, оскільки термальні води – не лише складова надр, а й водний об'єкт, який охороняється водним законодавством.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Erfurt-Cooper P. The Importance on Natural Geothermal Resources in Tourism. – [Електронний ресурс] / Patricia Erfurt-Cooper // Proceedings World Geothermal Congress, Bali, Indonesia, 25–29 April 2010. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.geothermalenergy.org/pdf/IGAstandard/WGC/2010/3318.pdf>.
2. Erfurt-Cooper P. An Assessment of Role of Natural Hot and Mineral Springs in Health, Wellness and Recreational Tourism. – [Електронний ресурс] / Patricia Erfurt-Cooper // Thesis submitted for degree of Doctor of Philosophy. – James Cook University, Cairns, 2011. – Режим доступу до ресурсу: http://researchonline.jcu.edu.au/31110/1/31110_Erfurt_2011_thesis.pdf.
3. Lund W. John. Balneological Use of Thermal Waters. – [Електронний ресурс] / John W. Lund // Geo-Heat Center. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.oit.edu/docs/defaultsource/geoheatcenterdocuments/publications/balneology/tp109.pdf?sfvrsn=2>.
4. Boekstein M.S. Revitalising healing tradition – health tourism potential of thermal springs in Western Cape. – [Електронний ресурс] / Boekstein Mark Simon // Thesis submitted for degree of Doctor of Technology. In Tourism Management. – Cape Town, 2012. – Режим доступу до ресурсу: http://digitalknowledge.cput.ac.za/jspui/bitstream/11189/1313/1/Boekstein_MS_thesis.pdf.
5. Petraccia L. Water, mineral waters and health. – [Електронний ресурс] / Petraccia L., Liberati G., Masciullo S.G. // Clinical Nutrition. – 2006. – № 25. – P. 377–385. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/16314004>.
6. Waters Act, The Republic of Slovenia, 12 July 2002. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://www.mkgp.gov.si/fileadmin/mkgp.gov.si/pageuploads/zakonodaja/vode/vode_en.pdf.
7. Wasserrechtsgesetz 1959 in der Fassung BGBl. I № 54/2014. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://www.bmlfuw.gv.at/wasser/wasseroesterreich/wasserrecht_national/wasserrechtsgesetz/WRG1959.htm.
8. Lapanje A. Legal aspect of transboundary aquifer management. – [Електронний ресурс] / A. Lapanje, J. Prestor, 2011. – Режим доступу до ресурсу: <http://transenergyeu.geologie.ac.at/Downloads/Legislation%20overview%20report.pdf>.

9. Act LVII 1995 on water management. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://esdac.jrc.ec.europa.eu/>.
10. Rajver D. Geothermal Development in Slovenia: Country Update Report 2010-2014. – [Електронний ресурс] / D. Rajver, A. Laranje, J. Prestor // Proceedings World Geothermal Congress, Melbourne, Australia, 19–25 April 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://pangea.stanford.edu/ERE/db/WGC/papers/WGC/2015/01034.pdf>.
11. Razglašam Zakon o rudarstvu (ZRud-1), ki ga je sprejel Državni zbor Republike Slovenije na seji 13. julija 2010. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.uradni-list.si/1/content?id=99233>.
12. Директива 2000/60/ЄС Європейського парламенту і Ради «Про встановлення рамок діяльності Співтовариства в галузі водної політики» від 23 жовтня 2000 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/994_962.
13. Thermen in Austria : Hot Springs and Thermal Spas. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.tourmycountry.com/austria/thermen-spas.htm>.
14. Mineralrohstoffgesetz. Kundmachungorgan BGBl. I № 38/1999. – [Електронний ресурс] // Bundesgesetzblatt für die Republik Österreich. – 1999. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.ris.bka.gv.at/Dokument.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Dokumentnummer=NOR40111602>.
15. Bundesgesetz über die Prüfung der Umweltverträglichkeit (UVP-G 2000). – [Електронний ресурс] // Bundesgesetzblatt für die Republik Österreich. – № 697. – 1993. – Режим доступу до ресурсу: https://www.ris.bka.gv.at/Dokumente/ErV/ERV_1993_697/ERV_1993_697.
16. Seda Azakli H. Institutional and spatial aspects of thermal tourism in Turkey: Nevsehir Kozakli thermal tourism centre. – [Електронний ресурс] / Hatice Seda Azakli // Thesis submitted for degree of Master of Science in City and Regional Planning. – Eylül, 2012. – Режим доступу до ресурсу: <https://etd.lib.metu.edu.tr/upload/12614842/index.pdf>.
17. Act XLVIII of 1993 on Mining. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.mbh.hu/Miningact.pdf>.
18. Appendix I. Overview of national rules of licensing for geothermal. – [Електронний ресурс] // Co-funded by Intelligent Energy Europe Programme of European Union, September. – 2013. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.geoelec.eu/wp-content/uploads/2011/09/D4.1-A.1-Overview-of-National-Rules-of-Licensing.pdf>.
19. Governmental Decree № 219/2004 (VII. 21.) On Protection of Groundwater. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://www.kvvm.hu/szakmai/karmentes/jogszab/jogszab12/219_lekt_ang_0816.pdf.
20. Про курорти : Закон України від 05 жовтня 2000 р. № 2026-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 50. – Ст. 435.

УДК 349.4

ОБОРОТОЗДАТНІСТЬ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК

CIRCULABILITY OF LAND

Савчак В.В.,

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри землевпорядкування та кадастру географічного факультету
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

Оборотоздатною є земельна ділянка, яка може вільно перебувати в обігу. Обіг земель в Україні має місце, незважаючи на відсутність належного правового регулювання, зокрема й прийняття довгоочікуваного Закону України «Про ринок земель». Обтяження прав на землю не впливають на оборотоздатність земельної ділянки та не можуть слугувати мотивацією для обмеження чи вилучення її із цивільного обороту.

Ключові слова: обіг земельних ділянок, обтяження прав на землю, оборотоздатність, ринок землі, вилучені з обороту земельні ділянки, обмежені в обороті земельні ділянки.

Оборотоспособным является земельный участок, который может свободно находиться в обращении. Оборота земель в Украине имеет место, несмотря на отсутствие надлежащего правового регулирования, включая принятие долгожданного Закона Украины «О рынке земель». Обременения прав на землю не влияют на оборотоспособность земельного участка и не могут служить обоснованием ограничения или исключения его из гражданского оборота.

Ключевые слова: оборот земельных участков, обременение прав на землю, оборотоспособность, рынок земли, изъятые из оборота земельные участки, ограниченные в обороте земельные участки.

In circulation is land that can be freely circulated. Circulation of land in Ukraine takes place, despite the lack of adequate regulation, including the long-awaited adoption of the Law of Ukraine “On Land Market”. Encumbered land rights do not affect circulability of land, and can not serve as justification for limiting or removing it from civilian traffic.

Key words: circulation land encumbrance of land rights, turnover of land, land market, withdrawn from circulation land, limited land back.

Земля є нерухомим майном. При цьому з огляду на подвійне правове регулювання крізь призму Цивільного кодексу України та Земельного кодексу України (далі – ЗК України), необхідність ведення обліку землі через Державний реєстр прав і Державний земельний кадастр, а також складні про-

цедури оформлення прав на землю земля виступає особливим видом нерухомого майна. Крім того, земельна ділянка є об'єктом різних обтяжень прав на землю, що не може не впливати на процес обігу її на ринку. Відтак земельна ділянка є досить складним видом нерухомого майна та заслуговує на осо-